Lietas Nr. A420494012
Lietas arhīva Nr. A42-01876-13/16

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2013.gada 20.decembrī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:

tiesnese L.Konošonoka,

piedaloties pieteicējas sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Dekarta Property" pārstāvei /pers. B/ un atbildētājas Rīgas pilsētas pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes Rīgas domes pārstāvim /pers. A/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Dekarta Property" pieteikumu par Rīgas domes 2012.gada 19.jūlija lēmuma Nr.1-43/RD-12-2391-nd atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Rīgas domes Īpašuma departamenta 2012.gada 12.jūnija lēmumu Nr.1-8/D1-12-908-nd nolemts pieteicējai SIA „Dekarta Property" piederošo ēku Rīgā/adrese/(kadastra apzīmējums/numurs//numurs/, turpmāk – Būve) klasificēt kā cilvēku drošību apdraudošu un vidi degradējošu būvi.

[2] Izskatījusi pieteicējas apstrīdēšanas iesniegumu, Rīgas dome ar 2012.gada 19.jūlija lēmumu Nr.1-43/RD-12-2391-nd (turpmāk – Lēmums) atstāja negrozītu apstrīdēto Rīgas domes Īpašuma departamenta lēmumu.

Lēmums pamatots ar šādiem argumentiem.

[2.1] Būve pieteicējas īpašumā ir nonākusi 2010.gadā. Nekustamajā īpašumā atrodas tirdzniecības nama un veselības centra jaunbūve. 2012.gada 8.maija apsekošanā Rīgas domes Īpašuma departaments konstatēja, ka Būve nav pabeigta, būvniecības darbi ir ilgstoši pārtraukti, fasāde nav nosegta, Būve nav iekonservēta atbilstoši normatīvo aktu prasībām, tai nav jumta, tās logi un durvis nav noslēgtas, teritorija ir nožogota, taču nožogojums vietām bojāts, teritorijā neatrodas būviekārtas. Tātad Būve ir nepabeigtas celtniecības objekts, tā rada būtisku ietekmi uz pilsētas ainavu un ir uzskatāma par cilvēku drošību apdraudošu un vidi degradējošu būvi, ņemot vērā, ka blakus atrodas dzīvojamās mājas un izglītības un kultūras vai brīvā laika iestādes, kā arī notiek intensīva gājēju un satiksmes kustība.

[2.2] Tā kā būvniecības process ir pārtraukts, jaunbūve nav uzskatāma par būvobjektu, bet gan par būvi Rīgas domes 2008.gada 8.jūlija saistošo noteikumu Nr.125 „Rīgas pilsētas teritorijas kopšanas un būvju uzturēšanas noteikumi" (turpmāk – noteikumi Nr.125) 1.3.punkta izpratnē.

[3] SIA „Dekarta Property" vērsās ar pieteikumu tiesā, lūdzot atcelt Lēmumu.

Pieteikumā norādīti šādi argumenti.

[3.1] Būve ir atzīstama par būvobjektu noteikumu Nr.125 1.4.punkta izpratnē. Tātad uz Būvi neattiecas noteikumu Nr.125 15.punkts, bet gan 10.punkts. Lēmumā norādīts nepareizs pamatojums.

[3.2] Pieteicēja dara visu iespējamo, lai sakārtotu objektu atbilstoši normatīvo aktu prasībām. 2012.gada maijā-jūlijā notika slēgts arhitektūras konkurss ar mērķi atrast kvalitatīvu arhitektūras ideju skiču risinājumu dzīvojamo namu kompleksam. Pieteicēja ir sakārtojusi arī citas Rīgas pilsētā atrodošās ēkas.

[4] Rīgas dome paskaidrojumā par pieteikumu norāda, ka pamatojums ir sniegts Lēmumā.

[5] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāve uzturēja pieteikumu un paskaidroja, apsekošanas aktā norādītais objekts nav identificējams (atšķiras objekta adrese un kadastra numurs). Tātad Lēmums pieņemts uz pretrunīgas informācijas pamata. Pieteicēja pirms lēmuma pieņemšanas nav uzklausīta.

[6] Rīgas domes pārstāvis pieteikumu neatzina un norādīja, ka objekts ir identificējams. Ekspluatācijā nenodoti objekti ir apliekami ar nodokli. 2012.gadā likumdevējs paredzēja pašvaldībām tiesības izdot saistošos noteikumus un klasificēt ēku kā vidi degradējošu. Klasifikācija ir saistīta ar noteikumiem Nr.125.

Motīvu daļa

[7] Tiesa, uzklausījusi procesa dalībnieku paskaidrojumus un izvērtējusi lietas materiālus, atzīst, ka pieteikums ir nepamatots un noraidāms.

[8] Lietā izšķirams jautājums par to, vai iestāde pamatoti pieteicējai piederošo Būvi klasificēja kā vidi degradējošu un cilvēku drošību apdraudošu būvi.

[9] Likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 3.panta 1.^{4}daļa paredz, ka vidi degradējošu, sagruvušu vai cilvēku drošību apdraudošu būvi apliek ar nekustamā īpašuma nodokļa likmi 3 procentu apmērā, ja to ir noteikusi pašvaldība savos saistošajos noteikumos.

Tātad likums deleģē pašvaldībai tiesības savos saistošajos noteikumos noteikt paaugstinātu nodokļa likmi vidi degradējošām, sagruvušām vai cilvēku drošību apdraudošām būvēm.

Rīgas dome uz minētās normas pamata 2012.gada 17.janvārī ir izdevusi saistošos noteikumus Nr.161 "Par nekustamā īpašuma nodokli Rīgā 2012.gadā" (*spēkā līdz 2012.gada 31.decembrim*), kuru 12.punkts noteic, ka būvi, kas klasificēta kā vidi degradējoša, sagruvusi vai cilvēku drošību apdraudoša, apliek ar nekustamā īpašuma nodokļa likmi 3 procentu apmērā no būvei piekritīgās zemes kadastrālās vērtības, sākot ar nākamo mēnesi pēc būves klasificēšanas attiecīgajā būvju kategorijā.

Tātad Rīgas pilsētas pašvaldība, klasificējot būvi kā vidi degradējošu, sagruvušu vai cilvēku drošību apdraudošu, ir tiesīga noteikt paaugstinātu nodokļa likmi.

[10] Konkrētajā gadījumā iestāde Būvi atzinusi par vidi degradējošu, atsaucoties uz noteikumu Nr.125 14. un 15.2.punktu, kā arī Rīgas domes 2012.gada 20.marta iekšējiem noteikumiem Nr.15 „Kārtība, kādā sakārtojamas vai nojaucamas pilsētvidi degradējošas, sabrukušas vai cilvēku drošību apdraudošas ēkas (būves) Rīgā" (turpmāk – iekšējie noteikumi Nr.15).

Pieteicēja savukārt uzskata, ka dome nepamatoti atsaucas uz noteikumu Nr.125 15.punktu, jo pieteicējai piederošā būve ir jaunbūve, uz kuru attiecināmi noteikumu Nr.125 10.punkta nosacījumi.

[11] Tiesa konstatē, ka brīdī, kad tika pieņemts Lēmums, ārējie normatīvie akti neparedzēja konkrētu definīciju, kāda būve ir uzskatāma par vidi degradējošu, sagruvušu vai cilvēku drošību apdraudošu.

Tātad jēdziens „vidi degradējoša un cilvēku drošību apdraudoša būve" ir ģenerālklauzula, kuru piemērojot, iestādei tas ir jāinterpretē un jāpiepilda ar noteiktu saturu. Ģenerālklauzula ir atklāts juridisks jēdziens, ko parasti konkretizē kazuistiskā ceļā *(E.Levits. Ģenerālklauzulas un iestādes (tiesas) rīcības brīvība. Likums un Tiesības, 5.sēj., Nr.6, 21.punkts)*.

Iestāde, kā minēts iepriekš, atsaukusies uz noteikumu Nr.125 15.2.apakšpunktu, līdz ar to secināms, ka iestāde jēdzienu „vidi degradējoša un cilvēku drošību apdraudoša būve" ir piepildījusi ar saturu tādējādi, ka par vidi degradējošu un cilvēku drošību apdraudošu būvi atzīstama tāda būve, attiecībā uz kuru nav izpildīti noteikumu Nr.125 15.2.apakšpunkta nosacījumi.

Saistošo noteikumu Nr.125 15.2.apakšpunkts noteic, ka komercsabiedrības atbilstoši noslēgtajam līgumam, dzīvokļu īpašnieku sabiedrības, namīpašumu, zemesgabalu un citu teritoriju īpašnieki, valdītāji, pārvaldnieki-pilnvarnieki, lietotāji-nomnieki neapdzīvotās vai saimnieciskajai darbībai neizmantotās ēkās un dzīvokļos nodrošina:

15.2.1. noslēdz, aizmūrē vai aiznaglo logus un ieejas durvis, lai novērstu nepiederošu personu iekļūšanu un uzturēšanos tur;

15.2.2. nepieļauj atsevišķu būvelementu nokrišanu publiskajā ārtelpā;

15.2.3. nodrošina ēkas atbilstību ugunsdrošības noteikumu prasībām;

15.2.4. ja neapdzīvotās un saimnieciskajai darbībai neizmantotās ēkas un dzīvokļi atrodas gar ielām vai pret publisko ārtelpu, jāveic ēkas konservācija veidā, kas nodrošina ēkas konstrukciju noturību ilgtermiņā un novērš pilsētas ainavas bojāšanu, nepieciešamības gadījumā izstrādājot konservācijas projektu un saskaņojot to Rīgas pilsētas būvvaldē Vispārīgajos būvnoteikumos noteiktajā kārtībā;

15.2.5. ja neapdzīvota un saimnieciskajai darbībai neizmantota ēka atrodas publiskajā ārtelpā un tās izskats bojā pilsētas ainavu, jānodrošina tās fasādes sakārtošana vai apsegšana ar dekoratīvu pārsegu, kas atveido fasādes zīmējumu, atbilstoši Rīgas pilsētas būvvaldes norādījumiem.

Tātad šīs normas noteic tostarp īpašnieku pienākumu veikt noteiktus uzturēšanas pasākumus neapdzīvotās vai saimnieciskajā darbībā neizmantotās ēkās, lai novērstu iespējamo negatīvo ietekmi uz cilvēku drošību un pilsētvides ainavas bojāšanu.

Līdzīgi arī iekšējo noteikumu Nr.15 2.4.apakšpunktā ietvertā vidi degradējošas būves definīcija paredz, ka vidi degradējoša būve ir neapdzīvota vai saimnieciskajai darbībai neizmantota, sākotnēji ilgstošai lietošanai paredzēta ēka (būve), kas konstruktīvi cieši saistīta ar zemi, tajā skaitā nepabeigtas būvniecības objekti, kuriem būtiski bojātas nesošās vai norobežojošās konstrukcijas, tādējādi apdraudot cilvēku drošību vai blakus esošo apbūvi, netiek ievērotas šādu ēku (būvju) uzturēšanai izvirzītās prasības vai ilgstoši ir pārtraukta iesāktās būvniecības iecere, un ēkai (būvei) ir pilsētvidi degradējoša ietekme (grausts).

[12] Ievērojot minēto, tiesa secina, ka par vidi degradējošu atzīstama būve, attiecībā uz kuru ir konstatējams objektīvu apstākļu kopums, proti, būve ir neapdzīvota vai saimnieciskā darbībā neizmantota (arī nepabeigtas būvniecības objekts), attiecībā uz šo būvi nav veikti nepieciešamie uzturēšanas pienākumi (nav nodrošināta nepiederošu personu iekļūšana būvē, ir iespējama būvelementu nokrišana, nav nodrošināta būves atbilstība ugunsdrošības prasībām, nav veikta būves konservācija, ir bojātas nesošās vai norobežojošās konstrukcijas) vai arī būves izskats bojā pilsētvides ainavu.

Turklāt tiesa arī norāda, ka attiecībā uz kādas būves klasificēšanu par vidi degradējošu nav nozīmes tam, vai attiecīgā būve ir uzskatāma par būvi vai būvobjektu saskaņā ar noteikumos Nr.125 ietvertajām definīcijām, jo ir acīmredzams, ka šai klasificēšanai ir cits mērķis. Būtiski ir konstatēt, ka attiecīgā būve ir neapdzīvota vai neizmantota saimnieciskajā darbībā un attiecībā uz šo būvi ir konstatējams iepriekš minēto apstākļu kopums, kas rada vidi degradējošu efektu.

[13] Izvērtējot lietā esošos pierādījumus (2012.gada 8.maija apsekošanas aktu, *lietas 34.lapa*, aktam pievienotos fotoattēlus, *lietas 35.lapa*), tiesa konstatē, ka Būve ir neapdzīvota un saimnieciskajā darbībā neizmantota, tai ir konstrukciju bojājumi, logi un durvis nav noslēgtas, fasāde nav nosegta. No pārsūdzētā Lēmuma arī izriet, ka Būve nav iekonservēta atbilstoši normatīvo aktu prasībām, teritorija ir nožogota, taču nožogojums vietām ir bojāts, teritorijā neatrodas būvdarbu veikšanai nepieciešamās iekārtas. Apstākli, ka Būve nav izmantota saimnieciskajā darbībā, nenoliedz arī pieteicēja (sk. pieteikumu, *lietas 4.lapa*). Tāpat pieteicēja ne apstrīdēšanas procesā iestādē, ne arī tiesā nav izteikusi iebildumus pret iestādes konstatētajiem apstākļiem attiecībā uz Būves tehnisko stāvokli.

Turklāt, aplūkojot publiski pieejamo informāciju (www.rigis.lv, www.kadastrs.lv) tiesa konstatē, ka Būve atradās vietā, kas piekļaujas ielai (Raņķa dambim), tāpat no apsekošanas aktam pievienotajiem fotoattēliem redzams, ka blakus Būvei atrodas dzīvojamās mājas.

Rezumējot minēto, tiesa atzīst, ka konkrētajos apstākļos Būve pamatoti tika atzīta par vidi degradējošu.

Tiesa arī neuzskata, ka minēto secinājumu ietekmē pieteicējas norādītais, ka tā ir darījusi visu iespējamo, lai sakārtotu Būvi atbilstoši normatīvo aktu prasībām. Arhitektūras konkursa organizēšana, lai Būvi sakārtotu nākotnē, nemaina tos objektīvi pastāvošos apstākļus, kas pastāvēja Lēmuma pieņemšanas brīdī (proti, Būve jau ilgstoši bija neizmantota, tā nebija uzturēta un sakārtota atbilstoši normatīvo aktu prasībām).

[14] Tiesa noraida pieteicējas pārstāves tiesas sēdē paustos argumentus, ka Būve nav identificējama (t.i., ka nav saprotams, par kādu Būvi ir sastādīts apsekošanas akts).

Vispirms tiesa norāda, ka šādi argumenti tika izteikti tikai tiesas sēdē, bet ne apstrīdēšanas procesā iestādē, ne arī pieteikumā tiesai pieteicēja nav norādījusi, ka tai nebūtu saprotams, attiecībā uz kādu būvi ir izdots Lēmums. Līdz ar to tiesa secina, ka pieteicējai nav bijušas šaubas par to, kura konkrēti būve ar pārsūdzēto Lēmumu ir klasificēta kā vidi degradējoša.

Konkrētajā gadījumā kā vidi degradējoša ir klasificēta būve ar kadastra apzīmējumu/numurs//numurs/ /adrese/. Apsekošanas aktā norādītā /adrese/atbilst Kadastra informācijas sistēmā reģistrētajiem datiem (proti, būvei ar kadastra apzīmējumu/numurs//numurs/ ir reģistrēta adrese /aderse/, *sk.* www.kadastrs.lv). Ievērojot šos apstākļus, tiesai nerodas šaubas par to, ka Lēmums ir pieņemts tieši attiecībā uz būvi ar kadastra apzīmējumu/numurs//numurs/.

[15] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāve norādīja, ka ir pārkāpts uzklausīšanas princips.

Administratīvā procesa likuma 62.panta pirmā daļa noteic, ka, lemjot par tāda administratīvā akta izdošanu, kurš varētu būt nelabvēlīgs adresātam vai trešajai personai, iestāde noskaidro un izvērtē adresāta vai trešās personas viedokli un argumentus šajā lietā.

Minētajā normā ir nostiprināts viens no labas pārvaldības un procesuālā taisnīguma principiem – tiesības būt uzklausītam.

Administratīvā procesa dalībnieku uzklausīšana ir viens no svarīgākajiem procesuālā taisnīguma nodrošināšanas līdzekļiem. Uzklausīšanas loģiskais pamatojums ir tas, ka uzklausīšanas stadijā jau pirms lēmuma pieņemšanas ir iespējams noskaidrot visas domstarpības un atrast pareizāko risinājumu (*sk. Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. Autoru kolektīvs Dr.iur. J.Briedes zinātniskajā redakcijā. - Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2013, 581.lpp.*).

Konkrētajā gadījumā pieteicēja pirms sākotnējā lēmuma pieņemšanas netika uzklausīta. Rīgas domes Īpašuma departamenta 2012.gada 12.jūnija lēmumā ir norādīts, ka aicināt pieteicēju izteikt viedokli vai argumentus nav nepieciešams, kā arī konkrētajā situācijā nav adekvāti. Līdz ar to tiesa secina, ka zemāka iestāde ir norādījusi uz Administratīvā procesa likuma 62.panta otrās daļas 3.punktā norādīto iemeslu, kas ļauj atkāpties no vispārīgā principa uzklausīt adresāta viedokli.

Juridiskajā literatūrā norādīts, ka personas viedokļa noskaidrošana nav iespējama vai nav adekvāta, piemēram, ja:

1) procesā iesaistīta tikai viena privātpersona un lēmuma pieņemšanai tiek izmantota tikai šīs personas iesniegtā informācija vai procesā sniegtie paskaidrojumi un nav nepieciešams iegūt jaunu informāciju;

2) procesa dalībnieks nav zināms vai attiecīgais administratīvais akts ietekmē personas, kuras nav iespējams identificēt saprātīgā laikā;

3) potenciālā administratīvā akta iepriekšējā izpaušana var radīt nopietnus šķēršļus administratīvā akta mērķa sasniegšanai (*sk. Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. Autoru kolektīvs Dr.iur. J.Briedes zinātniskajā redakcijā. - Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2013, 590.lpp.*).

Tiesa, vērtējot konkrētā gadījuma apstākļus, neuzskata, ka zemākai iestādei bija pamats atsaukties uz Administratīvā procesa likuma 62.panta otrās daļas 3.punktu. Turklāt lēmumā nav arī pienācīgi argumentēts, kālab iestāde ir uzskatījusi, ka adresātu uzklausīt nav nepieciešams un nav adekvāti. Līdz ar to ir pieļauts procesuāls pārkāpums. Tomēr jāņem vērā, ka administratīvais process iestādē ir turpinājies, jo pieteicēja apstrīdēja zemākas iestādes lēmumu augstākai iestādei. Ja zemāka iestāde nav veikusi uzklausīšanu, apstrīdēšanas procesā augstāka iestāde šo procesuālo kļūdu var izlabot. Konkrētajā gadījumā tas ir noticis tādējādi, ka pieteicēja ir iesniegusi apstrīdēšanas iesniegumu, kurā ir izklāstījusi savus argumentus, viedokli un iebildumus par zemākas iestādes lēmumu. Savukārt augstāka iestāde, izdodot pārsūdzēto Lēmumu, ir vērtējusi šos argumentus. Šādos apstākļos tiesai nav pamata uzskatīt, ka zemākas iestādes pieļautais procesuālais pārkāpums (uzklausīšanas pienākuma neizpildīšana) būtu ietekmējis administratīvā akta saturu, t.i., ka uzklausīšanas gadījumā varētu būt izdots satura ziņā citāds administratīvais akts.

Tomēr tiesa uzskata par nepieciešamu vērst iestādes uzmanību uz to, ka uzklausīšanas pienākums nav formalitāte un ka iestādei ir jārīkojas atbilstoši tiesību normu prasībām, pilnā mērā nodrošinot administratīvā procesa dalībnieku tiesības tikt uzklausītiem ikvienā procesa stadijā.

[16] Rezumējot visu iepriekš minēto, tiesa atzīst, ka Lēmums kopumā ir tiesisks un nav pamata tā atcelšanai.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu, tiesa

nosprieda:

noraidīt sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Dekarta Property" pieteikumu par Rīgas domes 2012.gada 19.jūlija lēmuma Nr.1-43/RD-12-2391-nd atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese L.Konošonoka